

KRIMINOLOGIYA VA JINOIY ODIL SUDLOV

ILMIY-AMALIY JURNAL

2026-yil 3-son

VOLUME 6 / ISSUE 3 / 2026
ISSUE DOI: [HTTPS://DX.DOI.ORG/10.51788/TSUL.CCJ.63](https://dx.doi.org/10.51788/TSUL.CCJ.63)

ISSN 2181-2179
DOI: [HTTPS://DX.DOI.ORG/10.51788/TSUL.CCJ](https://dx.doi.org/10.51788/TSUL.CCJ)

Crossref
Content
Registration

**MUASSIS:
TOSHKENT DAVLAT YURIDIK
UNIVERSITETI**

“Kriminologiya va jinoiy odil sudlov” ilmiy-amaliy jurnali O‘zbekiston matbuot va axborot agentligi tomonidan 2021-yil 18-martda 1160-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatidan o‘tkazilgan.

Ushbu jurnal O‘zbekiston Respublikasi Huquqni muhofaza qilish akademiyasi bilan hamkorlikda tashkil etilgan.

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi jurnallari ro‘yxatiga kiritilgan.

Mualliflik huquqlari Toshkent davlat yuridik universitetiga tegishli. Barcha huquqlar himoyalangan. Jurnal materiallaridan foydalanish, tarqatish va ko‘paytirish muassis ruxsati bilan amalga oshiriladi.

Sotuvda kelishilgan narxda.

Nashr bo‘yicha mas‘ul:
O. Choriyev

Muharrirlar:
Y. Yarmolik, E. Mustafayev, M. Sharifova,
Sh. Beknazarova, K. Abduvaliyeva,
E. Sharipov, X. Yuldasheva, Y. Mahmudov

Musahhih:
R. Yunusova
Texnik muharrir:
U. Sapayev
Dizayner:
D. Rajapov

Tahririyat manzili:
100047. Toshkent shahri,
Sayilgoh ko‘chasi, 35.

Tel.: (0371) 233-66-36, 233-41-09.
Faks: (0371) 233-37-48.
Veb-sayt: www.ccj.tsul.uz
E-mail: criminologyjournal@tsul.uz

Obuna indeksi: 1386.

Nashriyot litsenziyasi
№ 174625, 29.11.2023.

Jurnal 2026-yil 24-sentabrda bosmaxonaga topshirildi.
Qog‘oz bichimi: A4.
Shartli bosma tabog‘i: 18.
Adadi: 100. Buyurtma: № 99.

Bosmaxona litsenziyasi
29.11.2023 № 174626

TDYU bosmaxonasida chop etildi.
Bosmaxona manzili:
100047. Toshkent shahri,
Sayilgoh ko‘chasi, 37.

© Toshkent davlat yuridik universiteti

TAHRIR HAY’ATI

BOSH MUHARRIR

Q. Abdurasulova – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat huquqi, kriminologiya va korrupsiyaga qarshi kurashish sho‘basi professori, yuridik fanlar doktori

Y. Kolenko – O‘zbekiston Respublikasi Huquqni muhofaza qilish akademiyasi boshlig‘ining birinchi o‘rinbosari

BOSH MUHARRIR O‘RINBOSARI

D. Bazarova – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat-protsessual huquqi sho‘basi professori, yuridik fanlar doktori

MAS’UL MUHARRIR

Sh. Xaydarov – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat huquqi, kriminologiya va korrupsiyaga qarshi kurashish sho‘basi mudiri o‘rinbosari, yuridik fanlar doktori, professor

TAHRIR HAY’ATI A’ZOLARI

M. Rustambayev – O‘zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti boshlig‘i, yuridik fanlar doktori, professor

A. Otajonov – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat huquqi, kriminologiya va korrupsiyaga qarshi kurashish sho‘basi professori, yuridik fanlar doktori

O. Mahkamov – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat huquqi, kriminologiya va korrupsiyaga qarshi kurashish sho‘basi dotsent v.b., yuridik fanlar doktori

N. Salayev – O‘zbekiston Respublikasi Odil sudlov akademiyasi prorektori, yuridik fanlar doktori, professor

S. Niyozova – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat huquqi, kriminologiya va korrupsiyaga qarshi kurashish sho‘basi professori, yuridik fanlar doktori

V. Davlyatov – O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi huzuridagi Parlament tadqiqotlari instituti direktorining o‘rinbosari, yuridik fanlar doktori, professor

A. Baratov – Toshkent davlat yuridik universiteti Kriminalistika va sud ekspertizasi sho‘basi mudiri, yuridik fanlar nomzodi

D. Musayev – Bojxona institutining Umumhuquqiy fanlar kafedrasini boshlig‘i, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori, dotsent

I. Nikonov – O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi boshqarma boshlig‘i, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori

N. Hojiyev – Toshkent davlat yuridik universiteti O‘quv-uslubiy boshqarma (Registrator ofisi) boshlig‘i

P. Xojabekov – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat huquqi, kriminologiya va korrupsiyaga qarshi kurashish sho‘basi katta o‘qituvchisi, yuridik fanlar nomzodi

D. Nurumov – Toshkent davlat yuridik universiteti Sud hokimiyati, advokatura va huquqni muhofaza qiluvchi organlar sho‘basi professori, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori

**УЧРЕДИТЕЛЬ:
ТАШКЕНТСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
ЮРИДИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ**

Научно-практический журнал «Криминология и уголовное правосудие» зарегистрирован Агентством печати и информации Узбекистана 18 марта 2021 года с удостоверением № 1160.

Журнал создан при сотрудничестве с Правоохранительной академией Республики Узбекистан.

Журнал включён в перечень журналов Высшей аттестационной комиссии при Академии наук Республики Узбекистан.

Авторские права принадлежат Ташкентскому государственному юридическому университету. Все права защищены. Использование, распространение и воспроизведение материалов журнала осуществляется с разрешения учредителя.

Реализуется по договорной цене.

Ответственный за выпуск:

О. Чориев

Редакторы:

Е. Ярмолик, Э. Мустафаев, М. Шарифова,
Ш. Бекназарова, К. Абдувалиева,
Э. Шарипов, Х. Юлдашева, Й. Махмудов

Корректор:

Р. Юнусова

Технический редактор:

У. Сапаев

Дизайнер:

Д. Ражапов

Адрес редакции:

100047. Город Ташкент,
улица Сайилгох, 35.

Тел.: (0371) 233-66-36, 233-41-09.

Факс: (0371) 233-37-48.

Веб-сайт: www.ccj.tsul.uz

E-mail: criminologyjournal@tsul.uz

Подписной индекс: 1386.

Издательская лицензия от

29.11.2023, № 174625.

Журнал передан в типографию
24.09.2026.

Формат бумаги: А4.

Усл. п. л. 18. Тираж: 100 экз.

Номер заказа: 99.

Лицензия типографии от

№ 174626, 29.11.2023.

Отпечатано в типографии

Ташкентского государственного
юридического университета.

100047, г. Ташкент, ул. Сайилгох, дом 37.

© Ташкентский государственный
юридический университет

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

К. Абдурашулова – профессор сектора уголовного права, криминологии и противодействия коррупции Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

Е. Коленко – первый заместитель начальника Правоохранительной академии Республики Узбекистан

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА

Д. Базарова – профессор сектора уголовно-процессуального права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

ОТВЕТСТВЕННЫЙ РЕДАКТОР

Ш. Хайдаров – заместитель заведующего сектором уголовного права, криминологии и противодействия коррупции Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

ЧЛЕНЫ РЕДКОЛЛЕГИИ

М. Рустамбаев – начальник Университета общественной безопасности Республики Узбекистан, доктор юридических наук, профессор

А. Отажонов – профессор сектора уголовного права, криминологии и противодействия коррупции Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

О. Махкамов – и. о. доцента сектора уголовного права, криминологии и противодействия коррупции Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

Н. Салаев – проректор Академии правосудия Республики Узбекистан, доктор юридических наук, профессор

С. Ниёзова – профессор сектора уголовного права, криминологии и противодействия коррупции Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

В. Давлятов – заместитель директора Института парламентских исследований при Законодательной палате Олий Мажлиса Республики Узбекистан, доктор юридических наук, профессор

А. Баратов – заведующий сектором криминалистики и судебной экспертизы Ташкентского государственного юридического университета, кандидат юридических наук

Д. Мусаев – начальник кафедры общеправовых дисциплин Таможенного института, доктор философии по юридическим наукам, доцент

И. Никонов – начальник управления Администрации Президента Республики Узбекистан, доктор философии по юридическим наукам

Н. Хожиев – начальник учебно-методического управления Ташкентского государственного юридического университета

П. Хожобеков – старший преподаватель сектора уголовного права, криминологии и противодействия коррупции Ташкентского государственного юридического университета, кандидат юридических наук

Д. Нурумов – профессор сектора судебной власти, адвокатуры и правоохранительных органов Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам

**FOUNDER:
TASHKENT STATE UNIVERSITY OF LAW**

The scientific-practical journal "Criminology and Criminal Justice" was registered by the Press and Information Agency of Uzbekistan on March 18, 2021, with certificate No. 1160.

This journal was founded in cooperation with the Law Enforcement Academy of the Republic of Uzbekistan.

The journal is included in the list of journals of the Supreme Attestation Commission under the Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan.

Copyright belongs to Tashkent State University of Law. All rights reserved. Use, distribution and reproduction of materials of the journal are carried out with the permission of the founder.

Agreed-upon price.

Publication Officer:
O. Choriev

Editors:
E. Yarmolik, E. Mustafaev, M. Sharifova,
Sh. Beknazarova, K. Abduvaliyeva,
E. Sharipov, Kh. Yuldasheva, Y. Makhmudov

Proofreader:
R. Yunusova

Technical editor:
U. Sapaev

Designer:
D. Rajapov

Editorial office address:
100047. Tashkent city,
Sayilgoh street, 35.

Phone: (0371) 233-66-36,
233-41-09.

Fax: (0371) 233-37-48.

Website: www.ccj.tsul.uz

E-mail: criminologyjournal@tsul.uz

Subscription index: 1386.

Publishing license
№ 174625, 29.11.2023.

The journal is submitted to the Printing house on 24.09.2026.

Paper size: A4. Cond.p.f: 18.

Units: 100. Order: № 99.

Printing house license
№ 174626, 29.11.2023.

Published in the Printing house of Tashkent State University of Law.
100047. Tashkent city, Sayilgoh street, 37.

© Tashkent State University of Law

EDITORIAL BOARD

EDITOR-IN-CHIEF

Q. Abdurasulova – Professor of the Department of Criminal Law, Criminology and Anti-Corruption of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

Y. Kolenko – First Deputy Head of the Law Enforcement Academy of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF

D. Bazarova – Professor of the Department of Criminal Procedural Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

EXECUTIVE EDITOR

Sh. Khaydarov – Deputy Head of the Department of Criminal Law, Criminology and Anti-Corruption of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD

M. Rustambayev – Head of the University of Public Security of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law, Professor

A. Otajonov – Professor of the Department of Criminal Law, Criminology and Anti-Corruption of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

O. Mahkamov – Acting Associate Professor of the Department of Criminal Law, Criminology and Anti-Corruption of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

N. Salaev – Deputy Rector of the Academy of Justice of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law, Professor

S. Niyozova – Professor of the Department of Criminal Law, Criminology and Anti-Corruption of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

V. Davlyatov – Deputy Director of the Institute of Parliamentary Research under the Legislative Chamber of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law, Professor

A. Baratov – Head of the Department of Criminalistics and Forensic Examination of Tashkent State University of Law, Candidate of Legal Sciences

D. Musaev – Head of the Department of General Legal Sciences of the Customs Institute, Doctor of Philosophy (PhD) in Law, Associate Professor

I. Nikonov – Head of a Department of the Administration of the President of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

N. Hojiyev – Head of the Educational and Methodological Department (Registrar's Office)

P. Khojabekov – Senior Lecturer of the Department of Criminal Law, Criminology and Anti-Corruption of Tashkent State University of Law, Candidate of Legal Sciences

D. Nurumov – Professor of the Department of Judiciary, Advocacy and Law Enforcement Agencies of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

MUNDARIJA

12.00.08 – JINOYAT HUQUQI. JINOYAT-IJROIYA HUQUQI

Otajonov Abrorjon Anvarovich

JINOYATGA PROVOKATSIYA QILISH INSTITUTINI HUQUQIY TARTIBGA SOLISHNI
TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI11

Primov Baxtiyor Olim o'g'li

KRIPTO-AKTIVLAR BILAN BOG'LIQ JINOYATLARNING JINOIY-HUQUQIY TARTIBGA
SOLINISHI: XORIJIY TAJRIBA VA MILLIY QONUNCHILIK ISTIQBOLLARI26

12.00.09 – JINOYAT PROTSESSI. KRIMINALISTIKA, TEZKOR-QIDIRUV HUQUQ VA SUD EKSPERTIZASI

Xikmatov Aziz Bobonarovich

SO'ROQ QILISHNI TASNIFLASHNING NAZARIY VA PROTSESSUAL-HUQUQIY
MASALALARI33

Qaybar Malik Sungatuli

TRANSCHEGARAVIY YO'NALISHLAR SHAROITIDA TRANSPORT JINOYATLARINI
TERGOV QILISHDA HUQUQNI MUHOFAZA QILUVCHI ORGANLARNING O'ZARO
HAMKORLIGI MUAMMOLARI48

Nosirov Amirxon Bahodir o'g'li

AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANIB SODIR ETILGAN FIRIBGARLIK
JINOYATINI TERGOV QILISHDA TERGOV VA TEZKOR-QIDIRUV FAOLIYATINING
O'ZARO HAMKORLIGINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI58

Hasanov Abdulmannon Mamatmurodovich

JINOYAT PROTSESSIDA SUD MUHOKAMASI BOSQICHIDA JABRLANUVCHI VA
FUQAROVIIY DA'VOGARGA MALAKALI YURIDIK YORDAM KO'RSATISH
KAFOLATLARI69

12.00.10 – XALQARO HUQUQ

Umarov Rustam Zulfukarovich

"MARKAZIY OSIYO – KOREYA RESPUBLIKASI" FORMATINING XALQARO-HUQUQIY
INSTITUTIONALLASHUVI79

12.00.12 – KORRUPSIYA MUAMMOLARI

Xomidov Shuxrat Gafurjonovich

KORRUPSIYA VA JINOIY DAROMADLARNI LEGALLASHTIRISH: BOG'LIQLIK VA
FARQLASH MEZONLARI95

Ahmadov Alimardon Ahmadovich

CHEGARALARARO AKTIVLARNI QAYTTARISHDA GLOBE TARMOG'INING O'RNI:
INSTITUTSIONAL TUZILISH, HUQUQIY CHEKLOVLAR VA MINTAQAVIY HAMKORLIK 105

**12.00.14 – HUQUQBUZARLIKLAR PROFILAKTIKASI. JAMDAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH.
PROBATSIIYA FAOLIYATI**

Abdullayev Akbarjon Azamovich

TOSHKENT SHAHRINING KRIMINOGEN VAZIYATINI MONITORING QILISH BO'YICHA
GEOINFORMATSION XARITASINING DASTURIY TA'MINOTINI YARATISH VA
FAZOVIIY-TOPOGRAFIK TAHLIL USULLARI 117

12.00.15 – KRIMINOLOGIYA

Tairova Gulmira Murodjonovna

JINOYATCHILIKKA QARSHI KURASHISH TIZIMI VA UNING AYRIM MODELLARI 123

Allambergenov Islambek Sadatdinovich, Ibragimova Gozzal Maratovna

KIBERTAHIDIDLAR TRANSFORMATSIYASI SHAROITIDA O'ZBEKISTON
RESPUBLIKASIDA KIBERFIRIBGARLIKKA QARSHI KURASHISH TIZIMINI
TAKOMILLASHTIRISH 132

Xursanov Shamsiddin Allamurod o'g'li

KORRUPSIYANING OLDINI OLIISHDA SUN'IY INTELLEKTNI QO'LLASHNING
O'ZIGA XOS JIHATLARI 147

СОДЕРЖАНИЕ

12.00.08 – УГОЛОВНОЕ ПРАВО. УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНОЕ ПРАВО

Отажонов Абдоржон Анварович

ПЕРСПЕКТИВЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ
ИНСТИТУТА ПРОВОКАЦИИ ПРЕСТУПЛЕНИЯ11

Примов Бахтиёр Олим угли

УГОЛОВНО-ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ПРЕСТУПЛЕНИЙ, СВЯЗАННЫХ
С КРИПТОАКТИВАМИ: ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ И ПЕРСПЕКТИВЫ
НАЦИОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА26

12.00.09 – УГОЛОВНЫЙ ПРОЦЕСС. КРИМИНАЛИСТИКА, ОПЕРАТИВНО-РОЗЫСКОЕ ПРАВО И СУДЕБНАЯ ЭКСПЕРТИЗА

Хикматов Азиз Бобонарович

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ И ПРОЦЕССУАЛЬНО-ПРАВОВЫЕ ВОПРОСЫ КЛАССИФИКАЦИИ
ДОПРОСА33

Кайбар Малик Сунгатулы

ПРОБЛЕМЫ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ПРАВООХРАНИТЕЛЬНЫХ ОРГАНОВ
ПРИ РАССЛЕДОВАНИИ ТРАНСПОРТНЫХ ПРЕСТУПЛЕНИЙ В УСЛОВИЯХ
ТРАНСГРАНИЧНЫХ МАРШРУТОВ48

Носиров Амирхон Баходир угли

ВОПРОСЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ СЛЕДСТВЕННЫХ
ОРГАНОВ И ОРГАНОВ, ОСУЩЕСТВЛЯЮЩИХ ОПЕРАТИВНО-РОЗЫСКНУЮ
ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ, ПРИ РАССЛЕДОВАНИИ МОШЕННИЧЕСТВА
С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ58

Хасанов Абдулманнон Маматмуродович

ГАРАНТИИ ОКАЗАНИЯ КВАЛИФИЦИРОВАННОЙ ЮРИДИЧЕСКОЙ
ПОМОЩИ ПОТЕРПЕВШЕМУ И ГРАЖДАНСКОМУ ИСТЦУ НА СТАДИИ СУДЕБНОГО
РАЗБИРАТЕЛЬСТВА В УГОЛОВНОМ ПРОЦЕССЕ69

12.00.10 – МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО

Умаров Рустам Зульфукарович

МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВАЯ ИНСТИТУЦИОНАЛИЗАЦИЯ ФОРМАТА
«ЦЕНТРАЛЬНАЯ АЗИЯ – РЕСПУБЛИКА КОРЕЯ»79

12.00.12 – ПРОБЛЕМЫ КОРРУПЦИИ

Хомидов Шухрат Гафуржонович

КОРРУПЦИЯ И ЛЕГАЛИЗАЦИЯ ПРЕСТУПНЫХ ДОХОДОВ: ВЗАИМОСВЯЗЬ И
КРИТЕРИИ РАЗГРАНИЧЕНИЯ95

Ахмадов Алимардон Ахмадович

СЕТЬ GLOBE В ТРАНСГРАНИЧНОМ ВОЗВРАТЕ АКТИВОВ: ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОЕ
УСТРОЙСТВО, ПРАВОВЫЕ ОГРАНИЧЕНИЯ И РЕГИОНАЛЬНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО 105

12.00.14 – ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ ПРЕСТУПНОСТИ. ОБЕСПЕЧЕНИЕ ОБЩЕСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ. ПРОБАЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ

Абдуллаев Акбаржон Азамович

РАЗРАБОТКА ПРОГРАММНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ГЕОИНФОРМАЦИОННОЙ
КАРТЫ МОНИТОРИНГА КРИМИНОГЕННОЙ ОБСТАНОВКИ В ГОРОДЕ ТАШКЕНТЕ И
МЕТОДЫ ПРОСТРАНСТВЕННО-ТОПОГРАФИЧЕСКОГО АНАЛИЗА 117

12.00.15 – КРИМИНОЛОГИЯ

Таирова Гулмира Муроджоновна

СИСТЕМА ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ ПРЕСТУПНОСТИ И НЕКОТОРЫЕ ЕЁ МОДЕЛИ 123

Алламбергенов Исламбек Садатдинович, Ибрагимова Гоззал Маратовна

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ КИБЕРМОШЕННИЧЕСТВУ
В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В УСЛОВИЯХ ТРАНСФОРМАЦИИ КИБЕРУГРОЗ 132

Хурсанов Шамсиддин Алламурад угли

ОСОБЕННОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА
В ПРЕДУПРЕЖДЕНИИ КОРРУПЦИИ 147

CONTENTS

12.00.08 – CRIMINAL LAW. CRIMINAL-EXECUTIVE LAW

Otajonov Abrorjon Anvarovich

PROSPECTS AND IMPROVEMENT OF THE REGULATION OF THE INSTITUTION
OF CRIME PROVOCATION11

Primov Bakhtiyor Olim ugli

CRIMINAL LAW REGULATION OF CRIMES RELATED TO CRYPTO-ASSETS:
FOREIGN EXPERIENCE AND PROSPECTS OF NATIONAL LEGISLATION26

12.00.09 – CRIMINAL PROCEEDINGS. FORENSICS, INVESTIGATIVE LAW AND FORENSIC EXPERTISE

Hikmatov Aziz Bobonarovich

THEORETICAL AND PROCEDURAL-LEGAL ISSUES OF CLASSIFYING INTERROGATION33

Kaybar Malik Sungatuli

PROBLEMS OF INTERACTION BETWEEN LAW ENFORCEMENT AGENCIES
IN INVESTIGATING TRANSPORT CRIMES UNDER TRANSBOUNDARY ROUTE
CONDITIONS48

Nosirov Amirkhon Bahodir ugli

ISSUES OF IMPROVING THE INTERACTION BETWEEN INVESTIGATIVE
AUTHORITIES AND OPERATIONAL-SEARCH ACTIVITIES IN THE INVESTIGATION
OF FRAUD CRIMES COMMITTED USING INFORMATION TECHNOLOGIES58

Khasanov Abdulmannon Mamatmurodovich

GUARANTEES FOR PROVIDING QUALIFIED LEGAL ASSISTANCE TO THE
VICTIM AND CIVIL PLAINTIFF AT THE STAGE OF TRIAL IN CRIMINAL
PROCEEDINGS69

12.00.10 – INTERNATIONAL LAW

Umarov Rustam Zulfukarovich

INTERNATIONAL LEGAL INSTITUTIONALIZATION OF THE “CENTRAL ASIA –
REPUBLIC OF KOREA” FORMAT79

12.00.12 – CORRUPTION PROBLEMS

Khomidov Shukhrat Gafurjonovich

CORRUPTION AND MONEY LAUNDERING: CORRELATION AND DIFFERENTIATION
CRITERIA95

Ahmadov Alimardon Akhmadovich

THE GLOBE NETWORK IN CROSS-BORDER ASSET RECOVERY: INSTITUTIONAL DESIGN, LEGAL LIMITS AND REGIONAL COOPERATION	105
--	-----

12.00.14 – CRIME PREVENTION. ENSURING PUBLIC SAFETY. PROBATION ACTIVITY

Abdullaev Akbarjon Azamovich

DEVELOPMENT OF GEOINFORMATION MAP SOFTWARE FOR MONITORING THE CRIMINOGENIC SITUATION OF TASHKENT CITY AND METHODS OF SPATIAL-TOPOGRAPHIC ANALYSIS	117
---	-----

12.00.15 – CRIMINOLOGY

Tairova Gulmira Murodjonovna

CRIME CONTROL SYSTEM AND ITS CERTAIN MODELS	123
---	-----

Allambergenov Islambek Sadatdinovich, Maratovna Gozzal Ibragimova

IMPROVING THE ANTI-CYBER FRAUD SYSTEM IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN UNDER CONDITIONS OF TRANSFORMATION	132
---	-----

Khursanov Shamsiddin Allamurod ugli

SPECIFIC FEATURES OF USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN PREVENTING CORRUPTION	147
--	-----

Kelib tushgan / Получено / Received: 13.08.2026
Qabul qilingan / Принято / Accepted: 02.09.2026
Nashr etilgan / Опубликовано / Published: 24.09.2026

DOI: <https://dx.doi.org/10.51788/tsul.ccj.63013>

UDC: 343.85:343.35:004.8(045)(575.1)

KORRUPSIYANING OLDINI OLISHDA SUN'IY INTELLEKTNI QO'LLASHNING O'ZIGA XOS JIHATLARI

Xursanov Shamsiddin Allamurod o'g'li,

Toshkent davlat yuridik universiteti

Huquq va texnologiyalar sho'bası o'qituvchisi

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-4675-1884>

e-mail: mryuristcouncil@gmail.com

Annotatsiya. Maqola korrupsiyaning oldini olishda sun'iy intellektdan foydalanish imkoniyatlarini tahlil qilishga bag'ishlangan. Korrupsiyaviy xavf-xatarlarni aniqlash, katta hajmdagi ma'lumotlarni qayta ishlash va davlat xaridlarining shaffofligini oshirishda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning asosiy yo'nalishlari ko'rib chiqilgan. Bunday texnologiyalarni joriy etishning tashkiliy-huquqiy shartlariga hamda ularni amaliyotda qo'llash jarayonida hisobga olinishi lozim bo'lgan omillarga alohida e'tibor qaratilgan. Korrupsiyaga qarshi kurashishda sun'iy intellektdan foydalanayotgan xorijiy davlatlar tajribasi o'rganilgan. O'tkazilgan tahlil asosida xorijiy tajribaning O'zbekiston Respublikasi huquqiy tizimi xususiyatlarini hisobga olgan holda moslashtirilishi mumkin bo'lgan jihatlari aniqlangan.

Kalit so'zlar: korrupsiya, sun'iy intellekt, huquqbuzarlik, javobgarlik, davlat xaridi, funktsiya

ОСОБЕННОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В ПРЕДУПРЕЖДЕНИИ КОРРУПЦИИ

Хурсанов Шамсиддин Алламурад угли,

преподаватель сектора права и технологий

Ташкентского государственного юридического университета

Аннотация. Статья посвящена анализу возможностей применения искусственного интеллекта в предупреждении коррупции. Рассмотрены основные направления использования технологий искусственного интеллекта для выявления коррупционных рисков, обработки значительных массивов данных и повышения прозрачности государственных закупок. Особое внимание уделено организационно-правовым условиям внедрения таких технологий и факторам, которые необходимо учитывать при их практическом применении. Изучен опыт зарубежных государств, использующих искусственный интеллект в противодействии коррупции. На основе

проведённого анализа определены элементы зарубежного опыта, которые могут быть адаптированы с учётом особенностей правовой системы Республики Узбекистан.

Ключевые слова: коррупция, искусственный интеллект, правонарушение, ответственность, государственные закупки, функция

SPECIFIC FEATURES OF USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN PREVENTING CORRUPTION

Khursanov Shamsiddin Allamurod ugli,

Lecturer of the Department of Law and Technologies,
Tashkent State University of Law

Abstract. The article is dedicated to analyzing the possibilities of using artificial intelligence in preventing corruption. The main directions of using artificial intelligence technologies in identifying corruption risks, processing large volumes of data, and increasing the transparency of public procurement are considered. Particular attention is paid to the organizational and legal conditions for implementing such technologies, as well as the factors that must be taken into account during their practical application. The experience of foreign countries using artificial intelligence in the fight against corruption was studied. Based on the conducted analysis, aspects of foreign experience were identified that can be adapted taking into account the specifics of the legal system of the Republic of Uzbekistan.

Keywords: corruption, artificial intelligence, offence, liability, public procurement, function

Kirish

Davlatning rivojlanishiga to'siq bo'luvchi eng katta va murakkab tuzilishga ega bo'lgan huquqbuzarliklardan biri bu korrupsiyadir. Uni yengish uchun qonunchilik normalari yaxshi ishlab chiqilgan bo'lishi kerak. Shuningdek, inson omili bilan bog'liq ijtimoiy munosabatlarni tartibga solishda ba'zan rivojlangan texnologiyalarni qo'llash amaliyoti ham bugun butun dunyo davlatlari tomonidan keng joriy etilmoqda. Bu kabi texnologiyalarning eng keng qo'llanilayotgan shakllaridan biri bu aynan sun'iy intellekt (SI) hisoblanadi. Xususan, bu kabi texnologiyalardan bugungi kunda Yevropaning bir qator davlatlari, shuningdek, Ukraina, Braziliya va Xitoy kabi rivojlangan va rivojlanayotgan davlatlar foydalanayotganligini misol keltirish mumkin (Odilla, 2023). Xalqaro tashkilotlar amaliyoti ham sun'iy intellekt korrupsiyaga qarshi kurashishda muhim vosita ekanini tasdiqlaydi. Hisobotlarda qayd etilishicha, OECD (IHTT), UNODC (BMT GJN), Jahon banki va Transparency International tomonidan sun'iy intellekt asosida xavf indikatorlari tizimi, davlat xaridlari monitoringi hamda audit jarayonlarini avtomatlashtirish mexanizmlari joriy etilmoqda (United Nations Office on Drugs and Crime, 2024). Bu kabi davlatlar tajribasini o'zlashtirish yoki amaliyotga joriy etishdan avval, korrupsiya jinoyatining mohiyatini chuqur anglashimiz va uning yuzaga kelish sabablarini tahlil qilib, sun'iy intellektning funksiyalarini bu kabi sabablarni bartaraf etish uchun moslashtirishimiz zarur bo'ladi.

Xo'sh, "korrupsiya" nima o'zi? "Korrupsiya" lotincha "*corruptio*" – "aynish, poraga sotilish" degan ma'noni bildiradi (Muhitdinov, 2011). Bundan tashqari boshqa adabiyotlarda quyidagicha ta'rif berishgan: "korrupsiya" atamasi lotincha "*corruptio*" so'zidan kelib chiqqan bo'lib "pora evaziga og'dirish" degan ma'noni anglatadi. Shuningdek, mazkur atama ayrim

adabiyotlarda lotincha “*corrumpere*” soʻzidan kelib chiqqan boʻlib “buzilish, aynish, tanazzul”; boshqa adabiyotlarda lotincha “*cor ruptum*” soʻzidan kelib chiqqan boʻlib, “singan, buzilgan” kabi maʼnoni bildirishi va shaxsiy hayot hamda korporativ foyda yoʻlida jamoat manfaatlariga putur yetkazishni anglatishi qayd etilgan. (Niyozova & Salayev, 2024). Lekin shuni alohida qayd etish lozimki, korrupsiya bu faqat moliyaviy yordam berish yoki u yordamni qabul qilishni anglatmaydi. Aksincha, uning qamrovi juda keng boʻlib, turi esa yildan yilga koʻpayib, murakkablashib bormoqda.

Ayni shunday sharoitda hukumatlar korrupsiyani yengish, uni bartaraf etish choralari koʻrish uchun harakat qilmoqda va bu yoʻlda turli xil mexanizmlardan foydalanmoqda. Bu mexanizmlarning ichida eng muhim va dolzarbi sunʼiy intellekt hisoblanadi. Yangi zamonaviy dunyoda yangilikka qarshi chiqish emas baʼzida unga moslashish istalgan sohada muvaffaqiyatga erishishning eng muhim omillaridan deb qaralmoqda. Korrupsiya davlatda istiqomat qilayotgan aholining hukumatga nisbatan ishonchini kamaytirishga, shu bilan bir qatorda, hukumatga nisbatan aholida yomon kayfiyatning paydo boʻlishiga sabab boʻluvchi murakkab ijtimoiy xavfli qilmishlar yigʻindisi ekanligini hisobga oladigan boʻlsak, uni yengish uchun juda yaxshi tayyorgarlik, shuningdek, yaxshi ishlab chiqilgan chora-tadbirlar kerak boʻladi.

Hukumat faqat korrupsiyaning qandayligini bilishi bu masalaga yechim boʻla olmaydi, bu masalani hal etishda qoʻllayotgan mexanizm, yaʼni sunʼiy intellektning oʻzi nima ekanligi, qanday funksiyasi borligini ham bilishi va muammoga nisbatan toʻgʻri qoʻllashi talab etiladi. Bugungi kunda amalga oshirilayotgan sunʼiy intellekt bilan bogʻliq islohotlarning aksariyati yuqoridagidek bajarilmayotganligi bu sohani rivojlantirishdagi ogʻriqli nuqtalarimizdan biri boʻlib qolmoqda.

Sunʼiy intellekt bilan bogʻliq notoʻgʻri tushunchalardan biri, u koʻpchilik tomonidan mukammal va yagona qurilma deb tushunib qolinishidir. Aslida esa uni bir emas, bir nechta texnologiyalarning jamlanmasi deya tushunishimiz kerak (Odilla, 2023). Bundan tashqari, sunʼiy intellekt bu murakkab muammolarni hal etuvchi oxirgi bosqichdagi texnologiya emas, balki insonga bu turdagi muammolarni bartaraf etishda yordamlashuvchi texnologik vosita ekanligi ilgari suriladi (Aarvik, 2019). Sunʼiy intellekt dan toʻgʻri foydalanilmasa yoki uning qanday ishlashini yaxshi tushunmasak, turli xil salbiy natijalarga olib kelishi mumkin. Masalan, sunʼiy intellekt korrupsiya xavfi mavjudligini ochib berish oʻrniga, korrupsiyani yashirishga xizmat qilishi mumkin (AllahRakha, 2025).

Shunday qilib, korrupsiyani bartaraf qilishda shunchaki sunʼiy intellektni qoʻllashning oʻzi yetarli boʻlmaydi, balki sunʼiy intellektni qanday qoʻllash kerakligini va qoʻllayotgan ijtimoiy munosabatlarning huquqiy tabiatini ham hisobga olishimiz kerak boʻladi. Sunʼiy intellektga barcha masalalarni ishonib topshirib boʻlmasligi ham bugungi kunda sunʼiy intellektni qoʻllash bilan bogʻliq dolzarb muammolardan biri sanaladi.

Asosiy qism

Jamiyat va davlatning rivojlanishida eng katta toʻsiqlardan biri boʻlgan korrupsiyaga qarshi kurashishda sunʼiy intellekt dan qanday foydalanish borasida olimlar turli yondashuv borligini bildirishadi. Xususan, sunʼiy intellektni yaxshi tushunish va uni sohada qoʻllash uchun texnologik (tashkiliy) qatlam birinchi bosqich hisoblanib, unda insonlar qanday maʼlumotlarni sunʼiy intellektga kiritayotganligini hisobga olish kerak boʻladi. Ikkinchisi esa, vazifa qatlami hisoblanib, kiritilgan maʼlumotlar asosida sunʼiy intellekt qanday vazifalarni bajarayotganligini anglatadi. Uchinchi va oxirgi qatlam bu insonlar ishtiroki hisoblanib, kiritilgan maʼlumotlar bilan sunʼiy intellekt chiqargan yoki u tomonidan tayyorlangan natija

bir-biriga muvofiq ekanligini tekshirib turuvchi insonlar qatlami mavjud bo'lishi kerakligini ilgari surishadi (Odilla, 2023).

Boshqa tadqiqotda esa, korrupsiyaga qarshi kurashishda sun'iy intellektning ahamiyati quyidagi vazifalarni bajarishda muhim ekanligi ta'kidlanadi:

- korrupsiyaga oid huquqbuzarliklarni aniqlashda;
- xavflarni boshqarish va tahlil qilishni osonlashtirishda;
- sodir bo'lishi mumkin bo'lgan ehtimoliy vaziyatlarni oldindan ko'ra bilish qobiliyatlarining mavjudligida (World Bank, 2022).

Jahon banki tomonidan o'tkazilgan tadqiqotlar davlat boshqaruvida sun'iy intellektidan foydalanish shaffoflik va hisobdorlik darajasini oshirishini tasdiqlaydi. Xususan, sun'iy intellekt asosidagi monitoring tizimlari davlat mablag'larining harakatini kuzatish, manfaatlar to'qnashuvini aniqlash va davlat xizmatchilarining faoliyatini nazorat qilish imkonini beradi. Natijada korrupsiyaga olib keluvchi inson omili va subyektiv qarorlar qabul qilish darajasi qisqaradi (World Bank, 2022).

Yevropa Komissiyasi tomonidan e'lon qilingan tadqiqot natijalariga ko'ra, sun'iy intellekt davlat xaridlarida korrupsion xavflarni baholash, shubhali pudratchilarni aniqlash va noqonuniy kelishuvlarni fosh etishda samarali vosita hisoblanadi. Ayniqsa, katta hajmdagi shartnomalar va moliyaviy hujjatlarni avtomatik ravishda tahlil qilish imkoniyati korrupsion harakatlarni erta bosqichda aniqlashga xizmat qilmoqda (European Commission, 2024).

Shu bilan birga, tadqiqotlar sun'iy intellektidan foydalanish ayrim xavf va cheklovlarni ham yuzaga keltirishini ko'rsatdi. Xususan, algoritmik tarafdashlik (algorithmic bias), ma'lumotlar sifati bilan bog'liq muammolar, shaffoflikning yetarli emasligi va sun'iy intellekt tizimlarining nazoratsiz qolishi ularning samaradorligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Agar sun'iy intellekt tizimlari noto'g'ri loyihalashtirilsa yoki yashirin ravishda manipulyatsiya qilinsa, ular korrupsion harakatlarni aniqlash o'rniga, aksincha, ularni yashirish vositasiga aylanish ehtimoli mavjud (Randieri, 2026). Shu sababli xalqaro tashkilotlar sun'iy intellektidan foydalanishda shaffoflik, hisobdorlik va inson nazoratini ta'minlash zarurligini ta'kidlamoqda (OECD, 2025).

Umuman olganda, tadqiqot natijalari sun'iy intellekt korrupsiyaning oldini olish va unga qarshi kurashishning samarali vositalaridan biri ekanligini tasdiqladi. Sun'iy intellekt texnologiyalari korrupsion xavflarni erta aniqlash, davlat boshqaruvida shaffoflikni ta'minlash, audit va nazorat mexanizmlarini takomillashtirish hamda qaror qabul qilish jarayonlarining xolisligini oshirishga xizmat qiladi. Shu bois kelgusida korrupsiyaga qarshi siyosatni takomillashtirishda sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etish va ularning huquqiy asoslarini mustahkamlash ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida baholanishi mumkin.

Biz qarshi kurashayotgan tomon va unga qarshi qo'llayotgan vositalarni, ya'ni ikkala tomonni ham yaxshi anglasak, bu sohada biror arzigulik natijaga erishishimiz mumkin bo'ladi. Korrupsiyaning ma'nosi faqat pora olish yoki berish degan tushuncha bilan cheklanmaydi. Siyosat yoki davlat boshqaruvi sohasidagi ijtimoiy xavfli qilmish, davlat funksiyalarini bajarishda o'ziga berilgan vakolatlardan foydalangan holda noqonuniy moddiy yoki boshqa boyliklar, imtiyozlarni egallash yoki boshqa yuridik va jismoniy shaxslarning ularni egallashga imkon yaratishi ham korrupsiyadir.

Korrupsiya jinoyatining o'ta murakkab tuzilishga ega ekanligi va uning turlari ularni bartaraf etishda alohida yondashuvlarni talab qilishi bu kabi jinoyatlarni bartaraf qilishda o'ziga xos to'siq keltirib chiqarishi aniqlandi. Ba'zi olimlarning fikriga ko'ra, korrupsiyaning quyidagi turlari mavjud: maishiy korrupsiya, ishbilarmonlik korrupsiyasi

va oliy hokimiyat organlarining korrupsiyasi (Niyozova & Salayev, 2023). Korrupsiyaning bu turlari ularni bartaraf qilishga alohida yondashuv talab qiladi. Misol tariqasida maishiy korrupsiyani oladigan bo'lsak, maishiy korrupsiya bu davlat xizmatchilarining kundalik faoliyatida jismoniy va yuridik shaxslar bilan munosabatlarida yuzaga keladigan ijtimoiy xavfli qilmish ekanligini hisobga olgan holda kundalik faoliyat jarayonini sun'iy intellekt asosida tahlil qilish orqali ushbu faoliyatni qanday qilib korrupsiyadan xoli jarayonga aylantirish mumkinligi haqida ma'lumot olish mumkin. Davlat xizmatchisi fuqarolar va yuridik shaxslarga ortiqcha byurokratik to'siqlar yaratishi orqali korrupsiyaning sodir bo'lishiga imkon yaratayotgan bo'lsa, bu kabi byurokratik to'siqlarni sun'iy intellekt orqali avtomatlashtirgan holda bartaraf etish mumkin bo'ladi. Bu g'oyani F. Odilla (2023) o'z maqolasida ushbu g'oyani quyidagicha bayon qiladi: "Sun'iy intellektga asoslangan korrupsiyaga qarshi vositalar katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish va o'zaro solishtirish orqali korrupsiya xavflarini aniqlash, kuzatish, hisobot berish hamda prognoz qilish imkonini beradi".

Yuqoridagi misol bu sun'iy intellektning bitta funksiyasi xolos, ya'ni uning ma'lumotlarni tahlil qilish funksiyasi korrupsiya xavfini ma'lum miqdorda kamaytirish imkonini beradi. Korrupsiyaga qarshi kurashish uchun Braziliya davlati tomonidan ishlab chiqilgan "Alice" nomli sun'iy intellekt texnologiyasi korrupsiya sodir bo'lishi ko'p kuzatiladigan davlat xaridlarida shartnomalar imzolanishdan oldin ularni tahlil qilib chiqib korrupsiya xavfi mavjud yoki mavjud emasligi haqida avtomatik xabar berishga mo'ljallangan texnologiya hisoblanadi (Menke et al., 2024). Ma'lumot uchun O'zbekiston Respublikasida ham davlat xaridlari eng ko'p korrupsiya sodir bo'ladigan soha hisoblanadi. O'tgan yillarda O'zbekistonda davlat xaridlarida qator yirik noqonuniy harakatlar aniqlangan: masalan, 2025-yilda Korrupsiyaga qarshi kurashish agentligi tomonidan 189 ta qonun buzilishi aniqlanib, umumiy qiymati qariyb 670 milliard so'mga teng moddiy zarar va shubhali xaridlar qayd etilgani ma'lum qilindi (UzDaily, 2026). Bundan ko'rinadiki yurtimizda ham davlat xaridlarida korrupsiyaning oldini olish bo'yicha sun'iy intellektidan foydalanish chora-tadbirlarini tashkil qilishimiz bu sohada korrupsiya holatlarini kamaytirishga xizmat qiladi. Ammo ba'zi olimlar sun'iy intellekt qabul qilgan qaror uchun javobgarlikka tortish qiyinchilik tug'dirishini ham ta'kidlashadi. Bu esa javobgarlikdagi bo'shliqni keltirib chiqaradi (Lodhi et al., 2026).

Shuni alohida ta'kidlab o'tishimiz lozimki, bugungi kunda korrupsiyaning turlari va uni sodir qilishning usullari ham ko'payib bormoqda. Bu esa o'z navbatida yangi ijtimoiy munosabat va yangi huquqiy yechimlar ishlab chiqishni ham taqozo qiladi. Xususan, davlat xaridlari to'g'risidagi qonunchilik normalarini takomillashtirish va bu normativ-huquqiy hujjatlarda korrupsiyaviy omillarni aniqlash, ularni bartaraf etish va bir vaqtning o'zida korrupsiya sodir qilishga imkon tug'dirmaydigan yangi huquqiy normalar ishlab chiqishni talab etadi. Masalan, "Davlat xaridlari to'g'risida"gi Qonunda davlat xaridlarini amalga oshiruvchi komissiyaning daromadlari to'g'risida deklaratsiya topshirish talab etilishi belgilanishi kerak (Republic of Uzbekistan, 2021). Bu ham korrupsiyaning oldini olishda muhim ahamiyat kasb etadi. Qonunchiligimizda davlat xaridlarini tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlar miqdori ko'pligi sababli ularni tahlil qilib chiqish va korrupsion omillarni aniqlash biroz mushkul. Ammo sun'iy intellektidan bu vazifani bajarish uchun yordamchi vosita sifatida oqilona tarzda foydalanilsa ko'p natijalarga erishish mumkin bo'ladi. Ushbu vazifani bajarish davomida sun'iy intellektning ma'lumotlarni bir vaqtda tahlil qilish, oldindan taxmin qilish va tez qaror qabul qilish kabi bir qancha funksiyasidan ham foydalanish mumkin. Bu kabi funksiyalar esa o'z navbatida yakuniy qaror qabul qilish baribir

insonlarning ixtiyorida ekanligini anglatadi. Chunki sun'iy intellektni qabul qilgan qarorlari uchun javobgarlikka tortish murakkab, ba'zan esa imkonsizligi javobgarlikdagi bo'shliqni keltirib chiqaradi. Shu sababli har qanday sun'iy intellekt texnologiyasidan foydalanish insondan kuchli nazoratni talab qiladi.

Xulosa

Korrupsiyaning oldini olishda turli chora-tadbirlar tashkil etilayotgan yoki amalga oshirilayotgan bo'lsa-da, ular orasida sun'iy intellektni qo'llash bilan bog'liq o'ziga xosliklar va alohida e'tibor berishimiz kerak bo'lgan jihatlar anchagina. Xususan, sun'iy intellektni qo'llash va undan korrupsiya ko'rsatkichlarini kamaytirishda foydalanish uchun, avvalo, malakali kadrlarni shakllantirishimiz lozim bo'ladi. Bundan tashqari sun'iy intellektni qo'llayotgan davlatlar tajribasini o'rganish, ularni amaliyotda qo'llash bo'yicha normativ-huquqiy asoslarni yaratish, shuningdek, mavjud huquqiy asoslarni inson nazorati ostida sun'iy intellekt yordamida tahlil qilish va aniqlangan kamchiliklarni bartaraf qilish bo'yicha amaliy choralar ko'rilishi zarur bo'ladi.

Yuqorida biz tahlil qilgan Braziliya tajribasi ham xorijiy davlatlar tajribalari orasida eng muvaffaqiyatli natija keltirganlaridan bo'lganligi sun'iy intellektni bu sohada faol qo'llash uchun muhim sabablardan biri bo'la oladi. Bu tajribadan foydalanishda davlatlar qonunchilik qo'llanilayotgan sohasini ham inobatga olish kerak bo'ladi. Bu esa sohadagi korrupsiya bilan bog'liq huquqbuzarliklarni bartaraf etishda alohida yondashuvni talab etadi. Shuningdek, sun'iy intellektni to'g'ri qo'llamaslik o'z navbatida bu kabi huquqbuzarliklarni yashirish uchun ham xizmat qilishi mumkin. Shu sababli sun'iy intellektni qo'llashda doimiy nazorat choralari ham ko'rilishi zarur hisoblanadi. Sun'iy intellekt yordamida sodir bo'lishi mumkin bo'lgan ehtimoliy huquqbuzarliklarni oldindan aniqlash mumkin bo'ladi. Bu funksiya korrupsiyaga qarshi kurashishdagi muhim jihat hisoblanadi. Shuningdek, korrupsionerlar ro'yxatini shakllantirish zamonaviy davlatlarning korrupsiyaga qarshi kurashishdagi amaliy qadamlaridan biri hisoblanadi.

Bugungi kunda korrupsiya qanchalik murakkab bo'lishiga qaramay, uni bartaraf etish imkoniyati mavjud ekanligini ko'rishimiz mumkin. Faqat bu turdagi huquqbuzarliklarga qarshi oldin mavjud bo'lgan yoki an'anaviy yo'ldan emas, balki zamonaviy va muammolarni tezkorlik bilan hal qilishga yordam beradigan vositalardan foydalanishimiz maqsadga muvofiq bo'ladi. Bu esa bizdan nafaqat qonunchilik hujjatlarini takomillashtirishni, balki huquqbuzarliklarga qarshi kurashishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanishimizni talab qiladi.

REFERENCES

Aarvik, P. (2019). *Artificial intelligence – A promising anti-corruption tool in development settings? (U4 Brief 2019:1)*. U4 Anti-Corruption Resource Centre.

AllahRakha, N. (2025). *AI and corruption: Legal liability in algorithmic decision-making*. *Access to Justice in Eastern Europe*, 8(3), 303–326. <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-8.3-a000120>

European Commission. (2024). *Artificial intelligence for public sector integrity and anti-corruption*. Publications Office of the European Union.

Lodhi, K., Imran, F., & Ranjha, M. U. (2026). *Artificial intelligence and the rule of law: Legal*

perspectives, governance and administrative justice. Lumina Literati Publishing. <https://doi.org/10.65758/isbn.9786277813451>

Menke, W., Gomes, R., & Xavier, F. (2024). Impacts of AI-based anti-corruption audits on risk aversion in decision-making: A case study of the Brazilian ALICE tool. *Global Public Policy and Governance*, 4(3), 273–286. <https://doi.org/10.1007/s43508-024-00098-1>

Muhitdinov, R. A. (2011). *O'zbekiston yuridik ensiklopediyasi* [Legal Encyclopedia of Uzbekistan]. Adolat.

Niyozova, S., & Salayev, N. (2023). *Kriminologiya. Umumiy qism* [Criminology: General part]. TSUL Publ.

Niyozova, S., & Salayev, N. (2024). *Kriminologiya. Maxsus qism* [Criminology: Special part]. TSUL Publ.

Odilla, F. (2023). Bots against corruption: Exploring the benefits and limitations of AI-based anti-corruption technology. *Crime, Law and Social Change*, 80, 1–25.

OECD. (2025). *AI in fighting corruption and promoting public integrity*. OECD Publishing.

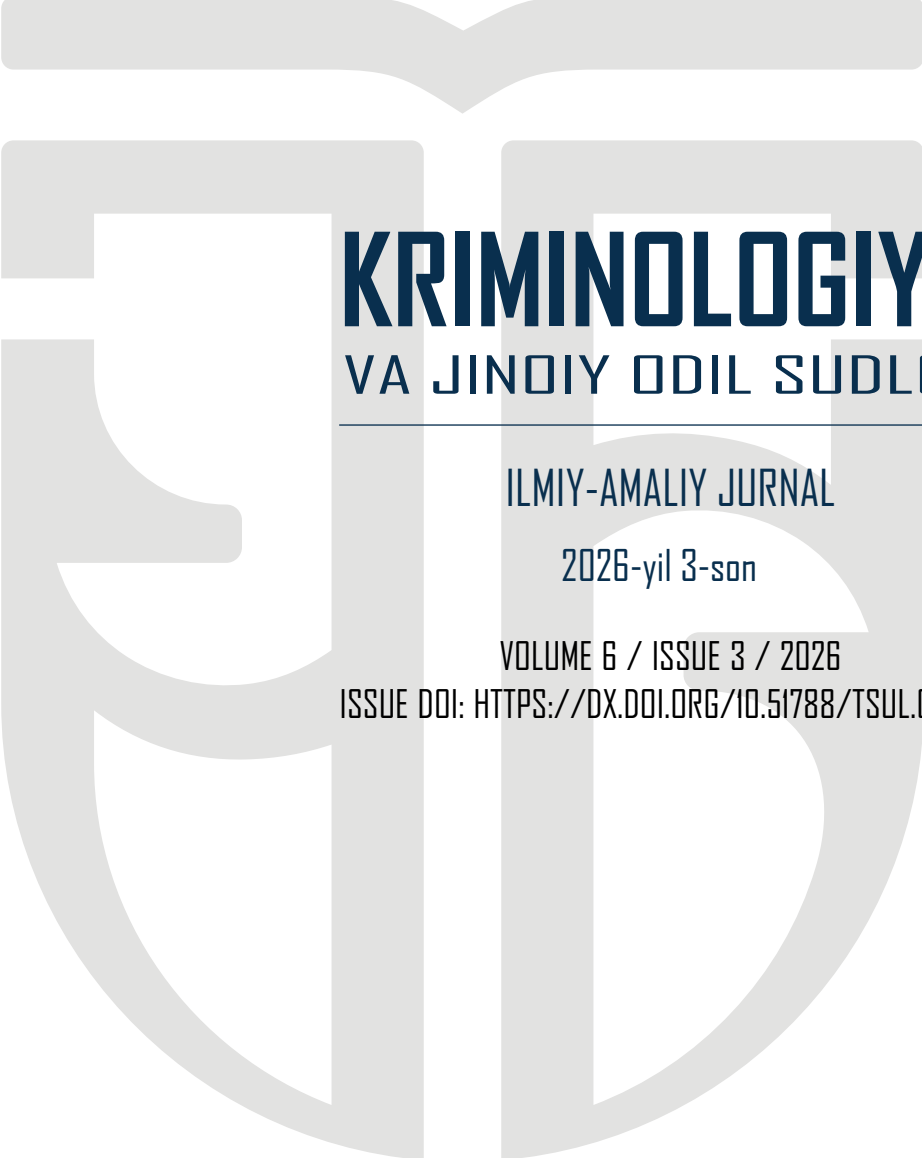
Randieri, C. (2026). Bias and corruption in artificial intelligence: A threat to fairness. *Journal of Artificial Intelligence Ethics*, 12(1), 45–58.

Republic of Uzbekistan. (2021, April 22). *On public procurement (Law No. LRU-684)*. Lex.uz. <https://lex.uz/docs/-5382974>

United Nations Office on Drugs and Crime. (2024). *AI and anti-corruption good practices*. UNODC.

UzDaily. (2026, February 26). *Uzbekistan's Anti-Corruption Agency uncovers procurement violations totaling 666.6 billion soums*. <https://www.uzdaily.uz/en/uzbekistans-anti-corruption-agency-uncovers-procurement-violations-totaling-6666-billion-soums/>

World Bank. (2022). *Harnessing artificial intelligence to improve governance and reduce corruption*. World Bank Group.

KRIMINOLOGIYA VA JINOIY ODIL SUDLOV

ILMIY-AMALIY JURNAL

2026-yil 3-son

VOLUME 6 / ISSUE 3 / 2026

ISSUE DOI: [HTTPS://DX.DOI.ORG/10.51788/TSUL.CCJ.63](https://dx.doi.org/10.51788/TSUL.CCJ.63)